

استراتژی ها و سیاستهای ریسک اعتباری

همانطور که می دانیم از بین ریسکهای پیش روی بانکها، ریسک اعتباری مهمترین ریسک است که در حال حاضر بانکهای کشور از این نظر، با توجه به مهمترین سنجه آن یعنی نسبت مطالبات غیر جاری از وضعیت مناسبی برخوردار نیستند. اگرچه برای پیشگیری از ایجاد مطالبات غیر جاری تلاش های زیادی صورت گرفته و دستورالعمل هایی تدوین و پیاده سازی شده که مبتنی بر آسیب شناسی های انجام شده است اما ضروری است بازنگری هایی مبتنی بر استانداردهای روز بانکداری در آنها صورت گیرد. در این ارتباط و با توجه به اینکه هر سال سیاست های اعتباری به عنوان سند اصلی در بخش تخصیص منابع مورد استناد قرار می گیرد، در گزارش پیش رو مواردی که می بایست در تدوین آن مد نظر قرار گیرد، ارائه می شود.

چشم انداز ریسک اعتباری

تدوین چشم انداز ریسک اعتباری برای فرمول بندی سیاست ریسک اعتباری ضروری است. چشم انداز باید مطابق با هدفهای میان مدت بانک بوده و فعالیت در حوزه اعتبارات را مشخص کند. بانک ممکن است در حوزه های بانکداری شرکتی، مستغلات واملاک، بازرگانی خارجی و یا بانکداری خرد متمرکز باشد. بر این اساس محدوده فعالیت اعتباری و انتخاب مشتریان اعتباری بر چشم انداز اعتباری تاثیر می گذارد. داشتن یک چشم انداز مناسب کمک می کند که بانک از یک پرتفوی اعتباری متوازن با توجه به دو معیار ریسک و بازده برخوردار باشد. پرتفوی متوازن اعتباری یعنی ترکیب بهینه ای از اکسپوژهای اعتباری بر حسب فعالیت های اقتصادی، هدفها، ساختار مدیریتی، اندازه مشتریان، موقعیت کسب و کار و پروفایل ریسک طرف های مقابل. چشم انداز ریسک اعتباری باید براساس اصول خاصی باشد که ثبات عملیات اعتباری را ارتقا و رشد بی پروا و تهاجمی اعتباری را کاهش می دهد. سند چشم انداز ریسک اعتباری باید در برگزیده اصول اساسی ریسک اعتباری باشد. رئوس کلی پیشنهادی عبارتند از:

روشها و شیوه های مدیریت ریسک اعتباری باید فعال و قابل انعطاف باشند.

رشد سالانه اعتبارات باید در راستای رشد منابع بوده و از وابستگی بیش از حد به وجوه قرض گرفته شده از بازار بین بانکی باید اجتناب شود.

نسبت اکسپوژهای بلند مدت به منابع کوتاه مدت باید حداقل باشد، چراکه پرداخت تسهیلات اعتباری بلند مدت از محل منابع کوتاه مدت دارای ریسک های نقدینگی، تامین مالی و نرخ بهره است.

محدودیت های اکسپوژهای اعتباری مشتریان به صورت منفرد و گروه، اکسپوژهای کلان و اکسپوژهای بخش های حساس باید با مجوزهای قانونی و ظرفیت تحمل ریسک بانک منطبق باشد.

مجموع اکسپوژهای ارائه شده به قرض گیرندگان منفرد یا گروهی، علاوه بر محدودیت های تعیین شده باید در حدود اکسپوژهای اساسی باقی بمانند.

استانداردهای صریح و روشن در مورد فرایند درخواست اعتباری، بررسی اعتباری، حدود اختیارات اعتباری و نظارت اعتباری باید در سطح بانک وجود داشته باشد. استانداردها باید شامل مستند سازی، مدیریت وثایق و دستورالعمل های کاهش ریسک را باشند

لایه های چندگانه تصویب کننده اعتباری برای اکسپوژهای کلان، اکسپوژهای با ریسک بالا و یا بلندمدت باید به منظور دستیابی شفافیت بیشتر در تصمیمات اعتباری ایجاد شوند. سطوح اختیارات برای تصویب اعتبار است باید زمانی که مبادلات ریسکی افزایش می یابد و یا رتبه های اعتباری نزولی می شود، در سطوح پایین تر کاهش یابد. به عبارت دیگر، تصمیم گیری جهت اعطای تسهیلات در ارکان اعتباری پایین تر کاهش یافته و به ارکان بالاتر انتقال یابد.

تمرکز اعتباری به لحاظ موقعیت جغرافیایی، بخش اقتصادی و یا مشتری باید در حداقل ممکن باشد. تمرکز باید بر مبنای مزیت های رقابتی و تخصصی سازی محصول تعیین شود. ۱۰- باید یک سیستم داخلی رتبه بندی ریسک اعتباری مستقر شود و به هر تسهیلات گیرنده یا هر تسهیلات بالاتر از اندازه معین، یک رتبه اختصاص دهد. جایی که تعداد تسهیلات گیرندگان بالا اما مبالغ هر تسهیلات کوچک است، رتبه بندی تسهیلات فردی ممکن است مناسب نباشد. به جای آن، اعتبارات کوچک با توجه به همگن بودن ویژگی های تسهیلات گیرندگان با هدف اعتبار تجمیع (گروهی) شده و به آنها رتبه ای از پیش تعیین شده به طور محافظه کارانه اختصاص می یابد.

۱۱- اکسپوژهای اعتباری باید به طور مناسب در بین سطوح ریسک مختلف با توجه به ظرفیت تحمل ریسک و اصل بهینه سازی ریسک و بازده توزیع شود.

۱۲- یک سیاست قیمت گذاری تسهیلات مبتنی بر ریسک باید تبیین شود تا بین تسهیلات گیرندگان تمایز ایجاد کند. از نظر رتبه ریسک، رتبه ها باید بر مبنای رتبه بندی ریسک تعیین شوند و استثنائات باید براساس یک زمینه گزینشی (انتخابی) روی ملاحظات کسب و کار یا اجبار بازار ایجاد شوند.

۱۳- سلامت دارایی های اعتباری باید از طریق واحدهای بازرسی و حسابرسی مورد تایید قرار گیرد. نظارت اعتباری، بررسی سیگنال های پیش هشدار دهنده و شروع اقدامات اصلاحی سریع باید از جنبه های اصلی بخش اعتباری باشد.

۱۴- تحلیل پرتفوی و تحلیل انتقال (مهاجرت) رتبه ها باید به طور منظم انجام شود تا تمرکز ریسک مشخص شده و کاهش کیفیت اعتباری ارزیابی و پایش گردد.

۱۵- باید رویکرد منسجم برای شناسایی مشتریان اعتباری دنبال شود و یک سری اقدام اصلاحی از پیش تعیین شده ایجاد شود تا در مواقع لازم به سرعت اجرا شده و احتمال نکل و امها را به حداقل برساند.

۱۶- یک سیستم دقیق کنترلی جهت نظارت بر اعتبارات ایجاد شده و واحد مدیریت ریسک اعتباری باید مجزا از بخش تصویب اعتبار باشد.

۱۷- به روز رسانی سیستم اطلاعات مدیریتی (MIS) برای اندازه گیری و نظارت بر ریسک های اعتباری در فعالیتهای بالا و پائین ترازنامه باید یک فرایند مستمر باشد.

۱۸- سیستم اطلاعات مدیریت باید اطلاعات کافی از اکسپوژهای کلان، ترکیب پرتفوی اعتباری و توزیع بر مبنای رتبه ریسک داشته باشد و زمینه تمرکز اعتباری و به روز معوقات را فراهم کند.

^۱ - اکسپوژ به مفهوم دارایی های در معرض ریسک است که به عنوان مثال، در بخش اعتباری به مانده تسهیلات مشتریان اعتباری اکسپوژ اعتباری می گویند.

۱۹- مطالعات عملکرد سالانه و دو سالانه صنعت، بررسی واحد گیرنده تسهیلات به طور فردی، بازدیدهای دوره ای از کارخانه ها و مکان و محل تسهیلات گیرندگان و بررسی های مدیریتی سه ماهه در مورد اعتبارات مشکل دار(مطالبات غیر جاری) باید به عنوان قسمتی از برنامه های مدیریت اعتباری گنجانده شود.

مترجم: عباس حسنی، کارشناس اداره مدیریت ریسک